

ARGUMENT

- Despre Șolomonanță „...așa cum o fost.”* 2
 Monica Onojescu

ANCHETA

- Răspunsuri în oglindă. Mai pot fi motivați tinerii să citească? Cum? III* 3
 Monica Onojescu

LECTURI ÎN OGLINDĂ

- Lectura textului/Lectura spectacolului* 6
 Miruna Runcan

LECTURI ÎN CLASĂ

- Un posibil model de lectură pentru elevii cu dificultăți de literație* 9
 Georgeta Stanciu
- Șase plimbări pe marginea lacului narativ* 11
 Emilia Borza

LECTURI ÎN CERCURI

- Așteptăm Lecturiada 2017?!* 13
 Loredana Carcea

IDEI

- DA-FO-PO-GRAFIE* 15
 Andreea Târziu-Gal
- Povestiri fantastice din Bucovina* 17
 Cristina Anfimov

BUN DE LECTURĂ

- Un atelier de recenzii* 21
 Adina Popescu, *O istorie secretă a Țării Vampirilor*
- Cărți bune de citit în cercuri*
- Istoria secretă a unei țări aproape cunoscute* 21
 Cristina Chiprian
- Pricolici în Țara Vampirilor* 22
 Mihaela Nicolae

- „Ei sug sângele poporului...”* 23
 Laura Dănăilă

- O carte care se citește la toate vârstele* 24
 Georgeta Grivei

- Cufărul ferecat aducător de vești sau cum poți salva realmente poveștile* 24
 Alina Petri

- Elevii recomandă*
- Cartea Pricoliciului* 26

9+ 90+...

- Lucia Wald, *„Anul acesta mi-a apărut la Humanitas traducerea din Despre minciună de Sf. Augustin...”* 30

ARE CUVÂNTUL

- Editura Herg Benett* 34

INTERVIU

- cu Adrian Barbu, profesor de franceză, ilustrator și autor de benzi desenate* 36

SEMNALE

- „Seratele Inter Artes”. La încheierea proiectului* 40
 Corina Dindelegan

- Alina Pamfil, Didactica literaturii. Reorientări, Editura Art, 2016* 41
 Ioana Tămăian

- Lecturiada 2016. Sau cum să devii vrăjitor* 42
 Camelia Circa-Chirilă

CONSILIERI AI LECTURII

- Despre puterea cuvintelor* 44
 Mihaela Melinte

- Confesiunile unui profesor de lectură* 45
 Ștefania-Lidia Danci

EXTRASE

- O scrisoare de la Școala de Zâne* 47
 Adina Popescu

FILE DECUPATE

- Traseu turistic în loc de test de lectură* 51
 Corina Dindelegan

Despre Șolomonanța „...așa cum-o fost.”

De câțiva ani la începutul lui septembrie la Cluj are loc etapa finală a Lecturii elevilor. Elevi din toată țara, care se disting în etapele anterioare ale concursului, împreună cu „consilierii” lor, drept premiu, sunt invitați să participe cinci zile la ateliere susținute de profesioniști (scriitori, jurnaliști, regizori, fotografi, muzeografi). Întâlnirea mai presupune schimb de experiență și prilejul de participa la activități variate legate de tema Lecturii din anul respectiv. Pentru profesori, întâlnirea echivalează cu un veritabil program de interformare. În plus, acum se pun la cale proiecte și parteneriate și tot acum se discută direcțiile de dezvoltare pentru viitor ale programului „Cercuri de lectură”.

De fapt ceea ce se întâmplă la Cluj cu câteva zile înainte de deschiderea oficială a anului școlar este o altfel de școală, o școală pentru cei mari și pentru cei mici, gândită ca o alternativă la învățarea de tip formal. Anul acesta ne-am făcut mai explicită decât altă dată intenția. În acest sens ne-a servit și tema Lecturii, „D-apoi cum să nu fie dac-o fost”, care, vrând-nevrând, ne-a îndreptat atenția, printre alte „făpturi” din mitologia românească, spre solomonari (înțelepți, magi, vrăjitori) și Școala lor de solomonarie despre care se spune că se află în peșteri neștiute de nimeni. Am putut astfel prelua, adaptând la vremurile noastre, câteva dintre „direcțiile” care stau la baza educației viitorilor solomonari: relația dintre ucenic și maestru, ideea inițierii prin Carte/Solomonaria, rigoarea, disciplina și efortul de durată presupuse de trecerea probelor „care de care mai grele.”

La toate acestea s-a mai adăugat emoția prilejuită de dispariția lui Solomon Marcus, autentic Solomonar (poveștile spun că solomonarii trăiesc în continuare printre noi), unul dintre spiritele cele mai deschise la problemele educației actuale.

Ca orice școală care se respectă și Șolomonanța a avut parte de o scrisoare de prezentare. O preiau fragmentar.

Școala noastră ale cărei începuturi se pierd „în negura timpurilor”, funcționează experimental de 12 ani

sub diferite nume: „Citește cu mine”, „Călători în Galaxia Lecturii”, „Povești călătorești”. În acest an va purta numele de „Șolomonanță/Școala Solomonarilor” ca un modest omagiu adus memoriei unuia dintre cei mai bravi solomonari ai timpurilor noastre, Solomon Marcus.

Misiune/Scop: Menirea noastră este să deschidem ori să aprofundăm perspectiva asupra faptului că lectura și scrierea sunt „câi regale” care ne fac să fim conștienți măcar de o parte din cele 10 nevoi umane ale omului trăitor în secolul 21 despre care vorbește Solomon Marcus.

Obiective/Ținte: Conștientizarea complexității identității noastre ca ființe umane care avem posibilitatea să trăim în mai multe timpuri și în mai multe realități ce funcționează pe principiul vaselor comunicante; adaptarea la vremurile de azi, bătute nu numai de criza lecturii, ci și de cea a educației, a unor principii educative vechi; experimentarea din interior a bucuriei trăite prin creație. Și am putea continua...

Resurse umane/Dascăli și ucenici, juni-ori și seniori: elevi de la clasa 0 până la clasa a XI-a; Adina Popescu, autoarea romanului pentru cititorii de toate vârstele *O istorie secretă a Țării Vampirilor*; Adrian Barbu, ilustrator și autor de benzi desenate, îndrăgostit de poveștile cu Greuceanu și Harap-Alb. Lor li se adaugă bibliotecari, muzeografi, editori, librari, consilieri de lectură, toți de la mic la mare convinși că oricând din dascăli pot deveni ucenici și invers.

Locuri/Spații: „În peșteri și sub cerul liber” adică, la Biblioteca „Octavian Goga”, Muzeul Etnografic al Transilvaniei, Book Corner Librarium, Parcul Etnografic Național „Romulus Vuia”, pe stradă printre oameni.

Metode: Mirarea, Întrebarea, Căutarea, Modelarea – „fă ca mine!”, dar apoi „fii tu însuși!”.

Forme de învățare: Din cărți și din experiență; față în față și de la distanță; individual și în „Agora”.

Activități: Ateliere de lectură/scriere/ilustrare; prezentări de proiecte/portofolii, cercetare/documentare în bibliotecă și în afara ei, lecturi publice, jocuri și întreceri etc.

Evaluare: Prin aprecieri și încurajări; evaluare formativă și nu normativă; de proces și de produs.

Rezultate și perspective: a. Adunarea poveștilor și desenelor și publicarea într-un volum online ca partea doua a

„Poveștilor cu valve...”; b. Speranța că veți continua, împreună cu noi sau independent, astfel de proiecte.

În cele cinci zile ne-am străduit să realizăm ceea ce ne-am propus. O dovadă că eforturile noastre nu au fost în zadar sunt răspunsurile primite în săptămânile următoare la scrisoarea prin care, la încheierea școlii, ne adresăm ucenicilor. De fapt, Follow up-ul întâlnirii. Citez din scrisoarea Cristinei, elevă în clasa a XI-a la un liceu din Rădăuți: „Se spune că nu întâmplător unele lucruri chiar țin să-și pună amprenta în viața noastră. Așa și în cazul meu...”

Am început prin a culege câteva povești fantastice din satul meu și am finalizat această experiență absolvind un an dintr-o școală – Școala Solomonarilor. Nu este o școală ca toate celelalte, ci e una magică, în strânsă legătură cu Celălalt Tărâm. Astfel, anul a fost egal cu cinci zile, iar învătătura cât pentru un an. Exact ca în cazul lui Făt-Frumos care creștea în trei zile cât alții într-un an.

De aceea consider că au fost zile câștigate din toate punctele de vedere. Spun asta pentru că în această săptămână am avut ocazia să cunosc adevărați artiști, fie că vorbim de literatură, film sau de desen. Am învățat de la Adrian lucruri esențiale precum acel joc al sprâncenelor, care surprinde starea de spirit a personajelor ilustrate, și cele patru reguli fără de care nici măcar un filmuleț postat pe facebook nu ar avea succes... Ah, da! Și despre carte... O carte nu se scrie niciodată ușor! Chiar și după ce ai publicat-o parcă ar mai trebui puțin șlefuită. Asta o știu de la Adina Popescu, un om minunat pentru care feedback-ul cititorilor CHIAR contează.

Totodată, pe parcursul acestui „an” școlar am făcut și desfăcut vrăji prin bibliotecă și librării, am vizitat muzee, am parcurs traseul ascuns al unei hârți, am realizat interviuri, am fost la operă și, cel mai important, ne-am ales cu prieteni noi. Când spun prieteni nu mă refer doar la ceilalți ucenici, ci și la Sf. Vineri, Făt-Frumos, Muma Pădurii – făpturi fără de care școala noastră nu ar mai fi fost înființată...”

Credem că veți găsi în paginile revistei și mai ales în suplimentul acestui număr și alte dovezi convingătoare că o astfel de „școală” CHIAR poate funcționa.

Monica Onojescu

Răspunsuri în oglindă

Mai pot fi motivați tinerii să citească? Cum? III

În numerele trecute, am reprodus răspunsurile celor cărora prin tradiție le revine sarcina să-i motiveze pe copii să citească (părinți, profesori, bibliotecari). De data aceasta am întregat elevii:

1. Care a fost prima carte citită de tine de la început până la sfârșit? Cine/ce te-a determinat să o citești?
2. Numește cea mai importantă persoană din viața ta care te-a apropiat sau, din contră, a făcut să-ți fie nesuferită lectura (nu numai a cărților de literatură). Cum?
3. Ce ar trebui să facă profesorii de română în alt fel decât o fac pentru a te convinge să citești cu plăcere mai mult și mai bine?
4. Ce ar trebui să facă profesorii de alte specialități (de matematică, de fizică, de istorie etc.) ca să te convingă să citești lecțiile din manual sau să citești alte cărți și reviste de specialitate pentru a învăța tu singur?

Am primit multe răspunsuri, mai ales de la elevii de liceu. Ne-au scris și absolvenții; unii, încă studenți sau masteranzi; alții, practicând de ani de zile profesii diferite, dar cu toții au dorit să ne împărtășească câte ceva din experiența lor.

Pentru a respecta un criteriu, începem prin a reproduce fragmente din răspunsurile unor elevi gimnaziști. Mulțumim profesorilor care ne-au trimis răspunsurile copiilor.

Elevii din clasa a V-a, de la Colegiul Național Moise Nicoară din Arad:

Adelina Durgheu: 1. Prima mea carte citită este *Aventurile lui Pinocchio*, scrisă de Carlo Collodi. Totul s-a întâmplat după ce într-o seară mama mi-a citit o poveste, iar eu eram captivată de poveste. La un moment dat, am întrerupt-o întrebând-o cum e să citești ca să poți intra în lumea basmelor. Ea mi-a dat un răspuns uimitor, zicând că este magic. De atunci am început să citesc singură.

2. Mama m-a apropiat cel mai mult de lectură.

3. Cel mai provocator motiv pe care ni l-a dat doamna profesoară de română este acela că tot ce citim și știm din ce ne informăm și reținem e bogăția noastră, pe care nu ne-o poate lua nimeni. Asta e important.

4. Eu cred că profesorii ar trebui să ne stârneasă sau să găsească un motiv bine întemeiat cum ar fi că, dacă citim cât mai mult, am putea să ajungem cât mai sus în viață.

Mihnea Marcu: 1. Prima carte pe care am citit-o fără să mă opresc a fost *Micul Prinț* de Antoine de Saint-Exupéry. M-a atras foarte mult sensibilitatea personajului principal.

2. Persoana cea mai importantă din viața mea care m-a determinat să citesc este tatăl meu, pe care îl văd mereu citind.

3. Eu cred că profesorii de limba română pot să ne pună pe fiecare dintre noi să prezentăm cartea care ne-a plăcut cel mai

mult sau ultima carte pe care am citit-o și așa vom fi curioși și motivați să citim.

4. Profesorii de alte discipline pot să ne dea proiecte prin care să ne determine să căutăm informații suplimentare.

Marc Moț: 1. Prima mea carte citită de la început până la sfârșit a fost *Charlie și Fabrica de Ciocolată* de Roald Dahl. Coperta frumos ilustrată și titlul, care conține un deliciu, pe placul tuturor copiilor, au fost lucrurile care m-au determinat să o citesc.

2. Cea care mi-a insuflat plăcerea de a citi este mama, care mi-a cumpărat tot timpul cărți și mi-a explicat de mic importanța cititului.

3. Eu mă consider un norocos, deoarece profesoara mea de limba română a făcut tot ce putea dânsa pentru a ne convinge să citim mai mult, de la lecturi suplimentare și până la minunatul club de lectură.

4. Pentru a mă convinge să citesc alte cărți și reviste de specialitate, este suficient ca profesorii să mi le prezinte, să-mi indice care este cea mai potrivită pentru mine și să mă informeze tot timpul cu noutățile din domeniul respectiv.

Oana Perijoc: 1. Prima carte citită în totalitate a fost *Fram, ursul polar*. Am fost determinată de doamna învățătoare din clasele primare, iar cartea a ajuns să îmi placă.

2. Persoana care m-a ajutat să descopăr că cititul este un lucru frumos a fost chiar colega

mea, Miruna. Când ea a început să citească niște cărți, m-am gândit să încerc și eu să găsec niște cărți care să îmi placă. Într-un final am început să citesc de bună voie.

3. Profesorii de română ar trebui să ne propună povești despre noi, copiii, povești care să ne amuze și să ne facă să ne simțim bine. Așa copiii ar citi cu siguranță mai multe cărți.

4. Profesorii ar trebui să ne convingă că găsitul informațiilor noi este ca o aventură, ca o taină ascunsă care trebuie descoperită.

Alesio Puf: 1. Prima carte citită de mine a fost *Aventurile lui Arik* de Ioana Nicolae. Această carte m-a impresionat căci eu eram la o vârstă fragedă și eram dezvoltat mult pe plan creativ. Imaginația mea nu avea limite și datorită acestui lucru îmi plăceau doar aventurile și atunci am citit nenumărate texte de aventuri.

2. Cea mai mare influență asupra pasiunii mele pentru citit a avut-o învățatoarea mea din ciclul primar. La început, nu cunoșteam deloc valoarea cărților, dar doamna mea învățătoare încerca din răpuzeri să mă facă să iubesc lectura, oferindu-mi cărți cu aventuri. Însă, cu timpul, citeam cărți tot mai mature și niciodată nu îmi puteam potoli setea pentru lectură.

3. Eu știu că doamna profesoară se străduiește pentru a face întreaga clasă să iubească cărțile. De fiecare dată când are ocazia, realizează ateliere de creație, citim povești împreună, ne distrăm cu diferite jocuri realizate cu ajutorul ei. Cu alte cuvinte, ea ne ajută să descoperim lectura și să o îndrăgim cu ajutorul multor acțiuni distractive și jocuri amuzante. Dacă ar fi un lucru pe care ar putea să-l facă, acela ar fi să organizeze întâlniri cu autori de texte care să ne vorbească despre operele lor și să ne dea diferite sfaturi în ceea ce privește literatura și lectura.

4. Eu aș fi foarte fericit dacă ceilalți profesori s-ar implica nu doar în ceea ce privește învățătura, dar ar face și un pic pe practică. Sunt de părere că,

dacă la biologie am folosi foarte des microscopul și în fiecare oră am avea în față plantele despre care învățăm, am înțelege mai ușor sau, dacă la geografie când învățăm despre roci avem exemple de roci reale, copiii vor fi mult mai stimulați să învețe la materia respectivă, pe baza principiului că dacă profesorul se preocupă și îl respectă pe elev, atunci și elevul îl respectă pe profesor. Sunt mulți profesori care deja fac aceste lucruri. De exemplu, la matematică au existat conferințe de matematică despre diferite subiecte interesante, am realizat corpuri geometrice spațiale din origami și am învățat cu ajutorul lor și multe alte lucruri.

Daria Stana: 1. Prima carte citită de mine a fost *Amintiri din copilărie* de Ion Creangă. Prima dată a fost o simplă temă pentru școală, dar apoi a început să-mi placă.

2. Mie lectura nu mi-ar putea fi niciodată nesuferită. În clasele primare nu prea am îndrăgit-o așa de mult, dar cu timpul a început să-mi placă mai ales cu noul cerc de lectură din clasa a V-a. Învățatoarea și profesoara noastră de română m-au ajutat să descopăr minunata lume a cărților. Mi-am adus aminte un citat foarte interesant de James Russell Lowell: „Cărțile sunt ca albinele ce duc polenul însuflețitor de la o minte la alta.” Ei, această albină a ajuns în final și la mine.

3. Eu deja sunt convinsă că lumea cărților este o lume neprețuită ce merită explorată deoarece, în zilele noastre, nu mulți mai ajung să o descopere. Ca profesor e important să găsești un mod prin care să le atragi atenția copiilor, să-i captivezi, să îi faci să considere cartea un prieten, nu o povară impusă de școală.

4. Profesorii ar trebui să strecoare jocuri prin care să-i facă pe copii să citească singuri lecția sau poate chiar să le ofere recompense dacă citesc cât mai mult și știu cât mai mult, pentru că pe copii poți să-i faci să citească sute de pagini, doar dacă ai o metodă prin care să le captivezi atenția.

Tudor Țig: 1. Prima carte pe care am citit-o de la cap la coadă este *Colț Alb* de Jack London. În ea sunt prezentate încercările unui lup de a se integra în societate. Această carte mi-a fost cumpărată de tatăl meu, care până în ziua de astăzi îmi satisface „foamea de lectură”.

2. Tatăl meu este persoana care, de la o vârstă fragedă, îmi cumpără cărți, încurajându-mă astfel să citesc. El consideră că a citi te ajută mult în viață, mărindu-ți cultura generală.

3. În general, copiii care nu citesc sunt cei cărora nu le pasă de școală, deci nu pot fi convinși cu enunțuri „Cititul este folositor în viață”. Ei ar trebui obligați să citească pentru teste și referate până prind gustul lecturii, iar apoi doar încurajați.

4. Eu aș sugera același lucru ca la întrebarea precedentă.

Răspunsurile a două eleve din clasa a V-a, Școala Gimnazială Gheorghe Șincai, Florești, județul Cluj:

Diana Moldovan: 1. Prima carte citită de mine a fost *Frumoasa din pădurea admirată* și am citit-o la îndemnul bunicii.

2. De lectură m-a apropiat străbunică-mea care m-a îndemnat să fiu mereu prima la școală. Tatăl meu, în schimb, îmi aruncă cartea și zice să las lecțiile și să ne jucăm Țestoasele Ninja, Mortal Kombat, Dontingkong.

3. Profesorul de română ar putea să ne dea mai puține teme ca să avem mai mult timp pentru citit. Ar putea să ne recomande cărți de aventuri ca de exemplu *Dracula*, *Acolo unde nu mai e trotuar*, *Winston* pe care o citesc cu jurnalul de lectură în față. Mama zice: „De-astea știi să citești, dar fă-ți lecțiile, fă niște probleme la matematică.”

4. Citesc de pe Wikipedia articole despre istorie, adică despre momente istorice importante. Profesorii ar putea să ne dea teste surpriză, așa vom citi pentru următorul test.

Mihaela Rezuș: 1. *Heidi, fetița munților* a fost prima carte citită în întregime. Am găsit-o în biblioteca bunicii. Ea a zis că mi-o dă mie, că

ei nu-i mai trebuie. Am început să o citesc fără să mă îndemne părinții sau altcineva. Ai mei nu înțelegeau de ce stau închisă în casă. Când am terminat-o, am îmbrățișat-o pe bunica. Cartea a fost foarte frumoasă. Apoi mama mi-a cerut să i-o povestesc. Când am terminat, am început *Ciresarii*. Am citit tot volumul întâi.

2. Mama și tata mi-au spus că, dacă nu citesc nu-mi dezvolt vocabularul și o să vorbesc ca un țaran. M-au convins. Mi-au spus că trebuie să citesc. Ce altceva să fac în timpul liber? Însă fratele meu ne tot bate la cap să lăsăm cititul și argumentul lui este că vrea să stăm mai mult de vorbă. El e electrician și are trei servicii. Știe multe lucruri despre becuri. Consider că cititul ocupă un loc important în viața mea. Citesc două-trei ore pe zi. E fascinant ce găsesc în cărți. Când cărțile sunt romantice, e plăcut ce citesc.

3. Profesorul de română ar putea să ne spună nouă, copiilor, să citim cât mai mult, să nu ne lăsăm pe tânjală, să ne recomande cât mai multe cărți pe care să le prezinte la clasă. Să ne dea note mici dacă nu citim. Să sune părinții și să le transmită lor ce avem de citit. Doamna să scrie pe Facebook titluri și autori și prezentări. Să stăm mai mult la un text pentru a vedea că e frumos și de ce e frumos.

4. Alți profesori ar putea să ne dea teste dintr-o anumită temă. Eu caut și pe net la imagini, dar și pe wikipedia. Îmi place să mă documentez de pe net. Mi-a plăcut și să-mi fac ierbarul la bio.

Gabriela Medan, profesoară de limba și literatura română la Școala Gimnazială Avram Iancu, Baia Mare, prelucrează răspunsurile elevilor săi:

Întrebările au fost adresate elevilor din clasele a V-a și a VI-a. Remarcă cât de des au răspuns că mama i-a influențat, ceea ce denotă, încă o dată, importanța familiei la vârsta mică, atunci când se formează primele deprinderi.

Am avut și cazul unei fetițe care a recunoscut că prima carte dusă până la final a fost *Băiatul cu pijamale în*

dungi, recomandată în clasa a V-a. Până atunci nu a citit nimic integral, dar după lectura acestei cărți a început să ceară și alte titluri. Același lucru l-a mărturisit un băiat care a citit integral, abia în clasa a V-a, o carte, *Piramida roșie*.

Au fost și elevi, buni cititori, care nu își amintesc care a fost prima carte citită, dar puteau face o listă cu primele lecturi.

Ultima întrebare a rămas adesea fără răspuns, dovadă că elevii încă fac asocieri între lectură și literatură, nefiind conștienți de valoarea lecturii la alte discipline școlare.

A existat și un răspuns de genul: „Nimeni nu mă poate forța să citesc și nu va reuși vreodată. Voi citi mai mult dacă o să vreau, nu dacă îmi zice cineva”.

1. *Aventura zilei, Vrăjitorul din Oz, Colț alb, Băiatul cu pijamale în dungi, Spărgătorul de nuci, Dragonul tatălui meu, Albă ca zăpada, Sarea în bucate, Călătoriile lui Guliiver, Momo, poveștile lui Creangă, Piramida roșie, Pupici pentru tătică, Tarzan, Scufița roșie, Leul, vrăjitoarea și dulapul, Însemnările unei puștoaice, Pinocchio, Aventurile lui Tom Sawyer, Jurnalul unui puști, Amintiri din copilărie, Cheița de aur, 20.000 de leghe sub mări etc.*

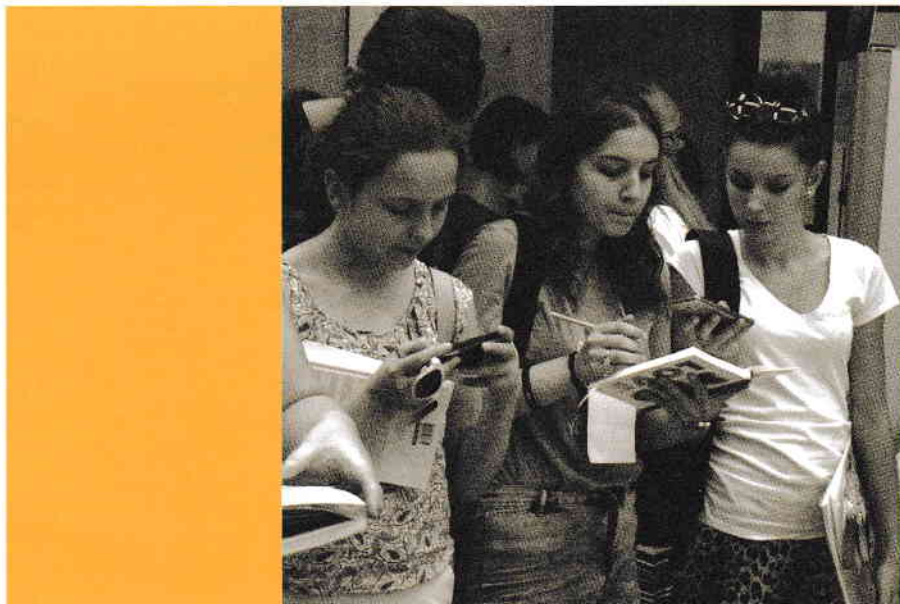
2. Mama – 15; tata, frații, verișorii – 5; bunicii – 5; doamna învățătoare – 2;

profesoara de română – 4; o prietenă – 1; doamna Maria, doamna care se ocupă de noi în centrul de plasament – 1; singurul care m-a apropiat de lectură am fost eu.

3. Să ne recomande cărți comice, cu acțiune și magie; „eu aș da note mici copiilor care nu citesc”; să ne prezinte cărți interesante, „pe mintea noastră”; să citim în fiecare oră, măcar 10 minute, un basm, o poezie; să ni se vorbească despre o carte, să ne facă curioși; să ne dea titluri de cărți scrise de Rick Riordan; să ne citească profesorii începutul și, dacă ne place cartea, să continuăm să o citim singuri; să facem proiecte după ce am citit o carte; să ni se ofere ocazia să prezentăm cărțile citite de noi; să se recomande cărți adecvate vârstei și caracterului copilului; să ne strângem mai des la cercul de lectură.

4. Să aleagă manuale mai interactive; să citim în clasă lecția din manual sau alte articole; să fim răsplătiți cu note/lăudați dacă citim din reviste; să se facă concursuri pe o temă despre care să trebuiască să citim noi singuri; să facem referate pentru care să fie nevoie să ne documentăm din alte cărți.

Ancheta a fost realizată de **Monica Onojescu**.

Lectura textului/ Lectura

MIRUNA RUNCAN este scriitor și critic de teatru, profesor titular la Facultatea de Teatru și Televiziune a Universității Babeș-Bolyai din 2004.

Este director al Departamentului de Teatru la Universitatea Babeș-Bolyai Cluj din 2014 și al Centrului de Cercetare și Creație în Teatru, Film și Media „Vlad Mugur” de la înființarea din 2007.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din România și secretar general al Secțiunii române a Asociației Internaționale a Criticilor de Teatru.

A publicat în volum, ca autor unic (selectiv) *Introducere în*

Etica și legislația presei (Grupul editorial AII, 1997), *A patra putere. Legislație și etică pentru jurnaliști* (Editura Dacia, Cluj, 2001), *Modelul Teatral Românesc* (Unitext, 2001, Premiul pentru cea mai bună carte de teatru al AICT, 2001), *Teatralizarea și Reteatralizarea în România, 1920-1960* (Eikon, Cluj, 2003), *Pentru o semiotică a spectacolului teatral* (Editura Dacia, Cluj, 2005), *Fotoliul scepticului spectator* (Unitext, 2007), *Habarnam în orașul teatrului. Universul spectacolului lui Alexandru Dabija* (Limes, 2010), *Actori care ard fără rest* (Cheiron/Fundația Camil Petrescu, 2011), *Signore misterioso. O anatomie a spectatorului* (Unitext, 2011), *Critica de teatru: Incotro?* (Presa Universitară Clujeană, 2015).

A colaborat la mai multe volume colective apărute la edituri internaționale, printre care Mazilu, Alina, Wiedent, Medana, Wolf, Irina (eds.), *Das Rumänische Theater nach 1989*. Berlin: Frank & Timme; Auflage: 2010 și *Theatre After the Change* (Maria Mayer-Szilagy, Atila Szabo, Joanna Krakowska eds.), Budapest: Creativ Media, 2011.

A fondat, alături de C.C. Buricea-Mlinarcic, grupul de cercetare *Laboratorul Dramaturgia Cotidianului* (2004), grup care a derulat mai multe proiecte de cercetare și creație inter și transdisciplinare, finanțate de AFCN și CNCS.

Co-fondator și editor asociat al revistei *ultimaT. Alternative în cultura teatrală*, 1998-2000.

Redactor șef al *Man.In.Fest, Trimestrial de cultură a spectacolului* (2003-2011) editat de Asociația ArtReSearch.

Inițiator și membru în colectivul editorial al *STUDIA DRAMATICA* (2006-prezent).

Inițiator și coordonator al colecției de *Studii de teatru și film*, editată de Centrul de Cercetare și Creație în Teatru, Film și Media „Vlad Mugur” (2006-prezent).

A fost nominalizată la Premiul pentru cel mai bun critic de teatru, Gala UNITER 2004 iar, în 2011, pentru realizarea Programului *Dramaturgia Cotidianului*, la Premiul *LPTW* (League of Professional Theatre Women, New York) *Gilder/Coigney International*.

Pentru a fi cu adevărat eficientă și profundă, lectura unui text dramatic ar trebui, cred, mai înainte de orice, să aducă cu sine o vizualitate foarte concretă, foarte... „materială”. Fiindcă între citirea unei piese de teatru, ca literatură, și citirea celorlalte genuri e o distanță tot atât de mare ca cea dintre citirea piesei și „citirea” spectacolului – căreia obișnuim să-i zicem, cu un termen cam desuet, „vizionare”. Desigur, în imaginația cititorului, și nuvela, și romanul sunt vizualizate, numai că piesa de teatru e, în ea însăși, un suport pentru corporalizarea acțiunii și, în ce-l privește pe spectator, o invitație către experiența directă a imersiunii în lumea spectacolului potențial. Or, științele receptării, psihologia și neurologia actuale ne învață că spectatorul e orice altceva numai o ființă pasivă nu. Dacă spectacolul e bine făcut, e puternic, el îl absoarbe pe spectator într-un transfer controlat: spectatorul e în personaj, ba chiar în mai multe personaje deodată.

În acest sens, oricât ar părea de neortodox, eu aș începe nu prin lectura unei piese anume, ci prin expunerea tânărului/elevului la spectacol. La... orice fel de spectacol, fie el clasic sau modern, fie el bazat pe o dramaturgie deja patrimonializată sau de ultimă oră. Azi tinerii ajung la teatru mai degrabă accidental și, oricum, mult mai rar decât le-ar prinde bine. Însă experiența imersiunii în spațiul și acțiunea teatrale sunt, și ei vor realiza asta imediat, înscrise cumva în experiențele lor proprii provenind din copilăria mică, chiar și în cazurile în care n-au intrat niciodată în sala de teatru. Dacă s-au jucat la grădiniță, acasă sau în parc cu alți copii, inevitabil „au fost” eroi, prințese, căpcăuni ori Superman, și au și privit cum se construiește ori cum se rezolvă un conflict dramatic, chiar fără să știe. Atât uitarea teatralității noastre innăscute, cât și recucerirea ei, cu multiplele sale efecte benefice (care nu țin doar de cultura umanistă, ori de cea literară, ci, în primul rând de educarea sensibilității, a propriei voci și a abilităților de comunicare, de controlul propriului corp) sunt trasee inconștiente pe care școala le-a provocat și tot ea le poate îndrepta cu minim efort.

Altfel spus, abia după ce a ieșit de la spectacol, recuperându-și bucuria imersiunii, tânărul ar trebui să învețe, într-o joacă controlată, cum se citește piesa de teatru.

Lectura piesei de teatru – un spectacol imaginar ori un spectacol-lectură?

Piesa de teatru e un spațiotimp (i se mai zice și *cronotop*) populat cu corpuri vii. E și